תלמוד בבלי · אחרונים · מים קדושים

מים קדושים על כריתות

רבי אברהם משה בן אשר סג"ל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מים קדושים על כריתות

רבי אברהם משה בן אשר סג"ל

מקור הטקסט: פנינים · רישיון: GNU FDL 1.3

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מים-קדושים-על-כריתות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ב: 4
דף ג. 5
דף ג: 6
דף ד. 8
דף ד: 8
דף ה. 8
דף ו. 9
דף ו: 10
דף ז. 10
דף ז: 12
דף ח. 13
דף ח: 13
דף ט. 13
דף י. 14
דף יא 15
דף יא: 15
דף יב. 16
דף יב: 17
דף יג. 17
דף יג: 18
דף יד. 19
דף יד: 20
דף טו. 20
דף טו: 21
דף טז. 22
דף טז: 22
דף יז. 23
דף יח. 24
דף יח: 25
דף יט. 25
דף יט: 25
דף כ. 26
דף כ: 26
דף כא. 27
דף כא: 27
דף כב 28
דף כב: 28
דף כג. 28
דף כג: 28
דף כד. 29
דף כד: 29
דף כה. 30
דף כו. 31
דף כו: 31
דף כז. 31
דף כז: 32

דף ב.

פרק שלשים ושש.

רש"י ד"ה כל הנך כו' יש מהם בחנק ויש מהם בסקילה כו' וכן לקמן ד"ה פסח ומילה כתב ג"כ בזה הלשון יש מהם בחנק ויש מהם בסקילה ולא ידעתי למה לא הזכיר שרפה דאשה ובתה:

ד"ה על שגגתו כו' דמפיק ליה מע"ז. מפי' רש"י משמע דמפיק ליה במה מצינו דלר' מפיק ליה מג"ש דעלי' כו' וקאמר התם יחיד מנין ואם נפש כו' ולרבנן נפקא ליה מהיקשא דתורה אחת עיין ביבמות ובהוריות:

תוס' ד"ה למעוטי מפגל כו' דבקדשים לא קמיירי כו' באמת כן הוא התם בגמ' בשלמא מפגל בקדשים כו' אלא מסור ליתני משום דלית ביה מעשה לא קחשיב לי' אבל משמע דאפ"ה משלם ממיטב רק דלא חשיב ליה משום דלית ביה מעשה וכן כתב הב"ז ונראה ליישב לשון רש"י דהתם משני אליבי' דחזקי' ג"כ דאמר בגיטין דבר תורה היזק שאינו ניכר שמיה היזק וא"כ האי מתניתין דכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבים היינו מדאוריית' וממילא דינו כשאר אדם המזיק ומשלם ממיטב אבל לר' יוחנן דהלכתא כוותיה דאמר מדאורייתא היזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק וא"כ הא דתנן מזידין חייבים היינו מדרבנן קנסא א"כ ודאי אין סברא דקנסוהו לשלם ממיטב דוקא:

דף ב:

רש"י ד"ה בכלל כו' בהוכשר לקרב כו' ואפ"ה בעי קרא למילף משלמים למעוטי קדשי ב"ה דאי מהוכשר ליקרב ה"א דוקא קדשי מזבח בעי הוכשר ליקרב וכדאמרינן כל שיש לו מתירין כו' משיקריבו מתיריו אבל קדשי ב"ה הוי נפקא לן מיקדישו וכדאיתא במעילה שם דתרי קראי כתיבא כדפי' תוס' לכך אצטריך למילף משלמים:

ד"ה ורבנן דאית להו נפטרו מידי כריתתן כו'. לא ידעתי למה דחק לפרש דהני רבנן פליגי דוקא אר"י דהא ר"י ור"ע פליגי עליה בפירוש וס"ל דח"כ ישנו בכלל מלקות וכן פירש רש"י במכות ורבנן דהיינו ר"י ור"ע:

תוס' ד"ה הוקשו כל עריות כו' שכן בידו לרבות וה"ה דכאן הוי מצי למפרך מה לאחותו שכן איסור הבא מאליו ומנלן כל העריות שע"י קידושין וה"נ פרכינן ביבמות אלא דהאי פירכא חשיב ליה פירכא טפי:

ד"ה לדונו כו' תימא כו' לפי' רש"י דס"ל דילפינן מאחותו מדבר שהי' בכלל דכל ח"כ אין בהם מלקות לק"מ כיון דלר' יצחק מיותר אחותו להכי ממילא ידעינן דכל ח"כ אינו

בכלל מלקות וא"כ האי קרא מיותר א"ו לכדרשינן ואם נאמר דתוספ' לא ס"ל כפי' רש"י וס"ל דמאחותו לא ילפינן שאר ח"כ דאיכא למפרך. והא דאמר ר"י דחייבי כריתות אינן בכלל מלקות היינו בשאר עריו' וילפינן מהיקשא דר' יונה אבל אכתי שאר ח"כ דלאו עריות לא ילפינן וס"ל לתוס' דבאמת אית בהו מלקות זה אינו דהא בסוף מכות מוקי למתניתן אין בין שבת לי"כ כו' כר' יצחק מוכח דר"י ס"ל דכל ח"כ ילפינן מאחותו דאינן בכלל מלקות:

דף ג.

גמרא לר"י מפיק ליה לחייב כו'. רש"י מוחק גירסא זו ונ"ל לקיים גירסא זו ולהגיה אפכא לרבנן מפיק לי' לחייב על אחותו כו' ור' יצחק נפקא ליה מאחותו דרישא ורבנן סברי אחותו דרישא אורחא דקרא ואחותו דסיפא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו כו' דהנה רש"י פי' כאן דלר"א לא בעי נמי קרא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו. ובסנהדרין פי' רש"י דאפילו הכי בעי קרא לחלק על אחותו שהיא כו' כמו שכתבו תוס' כיון שהיא ביאה אחת וגוף אחד ושם הקשה תוספת על זה דאם כן מאי פריך הכא וכי מאחר דלאוין חלוקים כרת באחותו ל"ל משמע דלא בעי קרא לחלק באחותו שהיא כו' ונ"ל דה"פ דהא בסנהדרין אי' דלרבנן מבעי כרת באחותו לחלק על אחותו שהיא כו' ואחותו דסיפא לחייב על בת אביו ובת אמו ואחותו דרישא לחלק כרת למפטם וסך כן איתא התם לחד תירוצא וא"כ להאי תירוצא מקשי כיון דלאוין חלוקין א"כ לא מבעי לחלק למפטם וסך א"כ מאחותו דרישא שפיר נפקא לן לחלק שהיא אחותו כו' וא"כ כרת באחותו ל"ל ומשני דלרבנן אורחא דקרא הוא ולר"י אתא אחותו דרישא לחלק על אחותו שהיא כו' ואחותו דסיפא לחייב על בת אביו ובת אמו וכרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואין להקשות דאכתי ל"ל ואשה לחייב על כל אשה י"ל דאתי לחייב על ה' נדות ומתחלה הוי בעי למילף מיני' לחלק בכל עריות מהיקשא דר' יונה כמ"ש הב"ז בהשגה על ב"ש ולפי האמת לא אתי רק לה' נשים נדות:

שם המפטם אחרי הקטורת במצעא כו'. בס' משנה לחם הביא קושיא בשם ב"ש דהא במכו' תני נמי במצעא ושם לא שייך תירוצא דהכא. ונ"ל דהתם מעיקרא לא קשיא מידי כיון דהתם לענין מלקות אתמר לא דייק תנא כיון דיש לכ"א לאו בפ"ע אבל הכא דווקא קשיא לי' כיון דכרת אחד בשניהם ואינן חלוקים לחטאת הוי למתני תרוייהו בהדדי א"ו לומר דחילוקים לחטאת:

שם ובמגדף ס"ל כר"ע הקשה ב"ש דהא ר"י ע"כ ס"ל דמגדף היינו משורר לע"ז וב"ז תירץ דאפ"ה ס"ל דאית בי' קרבן אע"ג דלית בי' מעשה כיון דכתיב כרת דידי' במקום קרבן והמשנה לחם כתב דלא הבין דבריו דעיקר קושיא אב"ש דאיך חלוק לחטאת עם ע"ז כיון דלית בי' לאו בפ"ע. ול"נ דלק"מ דאע"ג דלית בי' לאו בפ"ע מ"מ כיון דאית בי' כרת בהדיא והוי לי' לאו א' ושני כריתות ומש"ה חלוקים לחטאת ועד כאן לא פליגי ר"י ור"ל רק בלאו אחד ושני מיתות אבל בלאו אחת ושני כריתות ודאי יש חילוק חטאת דכרת מביא לידי חטאת אבל קשה לי על הב"ז דאיך מצינו לומר דר"י ס"ל כר"ע דמגדף איכא קרבן משום דנאמרה כרת דידי' במקום קרבן א"כ מאי מקשי ר"י לר"ע בסנהדרין והלא במגדף כתיב ונכרתו וכי ג' עולמו' יש הלא במגדף איכא כרת לומר שמביא קרבן עליו:

שם אפ"ה ניתני נמי כו' מקשי' בס' משנה לחם קושיא עצומה דמאי מקשי הא אין בו חילוק חטאת בנרבע לזכר ונרבע לבהמה כיון דתרוייהו מלא יהי' קודש נפקא וע"ש ונראה לתרץ דהא ודאי צריך להבין דאיך נכתב כרת בנרבע לבהמה וז"ל תוס' ד"ה לר"י תימא הא אלא יהי' קודש לא כתיב כרת כו' וי"ל כיון דכתיב כרת אמשכב זכור ה"ל שני לאוין וכרת אחד פי' דכרת דכתיב לבסוף ונכרתו הנפשות העושות קאי נמי אהאי קרא ואת זכר כו' וקאי הכרת אשוכב ואנשכב אבל אנרבע לבהמה ודאי לא שייך למימר הכי דהא נרבע לבהמה אינו מרומז בהאי דרשא ע"כ צריך לדחוק לדעת המקשן דס"ל דאי' בי' כרת כיון דאשכחן בי' מיתה כל שוכב (אם) [עם] בהמה כו' ממילא ידעינן דבלא התראה היא כרת ויותר נראה לי דילפינן מדכתיב מכשפה לא תחי' כל שוכב עם בהמה כו' ובריש יבמות ובסנהדרין דריש סמוכי' ע"ש וילפינן נמי מה מכשף בכרת דהיינו בעל אוב אף שוכב עם בהמה בכרת ומצאתי במשנה למלך בפ"א מה' שגגות דמכשף בכרת יליף מאוב ע"ש א"כ אינו רחוק דיליף שוכב עם בהמה בכרת מסמוכי' והאי קרא איירי בנשכב ואיך שיהי' עכ"פ לא ידעינן בי' כרת אלא מהאי קרא וא"כ פריך שפיר מיהו דבנרבע לזכר ונרבע לבהמה איכא חד לאו מ"מ הא איכא שני כריתות ודאי חלוקים לחטאת וכמ"ש לעיל ומשני הא אמר אביי כו' ואביי נפקא לי' אזהרה מדאפקי' בלשון שוכב וממילא נמי ילפינן כרת מדאפקי' בלשון שוכב והוי לי' חד לאו וחד כרת ואין חלוקים לחטאת:

דף ג:

גמ' ר"פ אמר משכחת לי' בתינוק כו'. עיין בב"ז מה שכתב להשיג על מהרש"א בסנהדרין (דף ס"ב) ובספרי' כתב בשבת והוא ט"ס ולענין השגתו נ"ל דודאי לא נעלם ממהרש"א

דבר וחלילה להשיא דעתו דנאמר דסבר הפי' בגמרא דשגג בקצת עבודות דא"כ היינו שגגות עבודו' וחייב אכל חדא וחדא אבל הפשט הוא דט"ס הוא בספרי מהרש"א והמעתיק טעה כפי מה שהבין בנוסח ספרי' ישנים דכאן אבל באמת מהרש"א הקשה שם לפי מה שתירץ כאן דלא ידע שזו הע"ז אסורה אבל מ"מ ידע איסור ע"ז וזה הוי העלם ע"ז וזדון עבודות דהא לתירוצא דלקמן דמשני דלא ידע אי אלקי עץ אסור קאמר בהדיא דהוי שגגות ע"ז וזדון עבודות והאי תירוצא הוי ממש בהאי דלקמן רק דלקמן מוקי בגדול והכא מוקי בקטן ועכ"פ גרע טובא מהעלם זה וזה ובסנהדרין פי' תו' דלוקי בתינוק כו' פי' והאי הוי כמו העלם זה וזה ועדיף מיני' דכה"ג דלא ידע כלל לא מבעי' לן אי לחיובא תרתי ותירצו שם תוספת דבאמת משני כן בכריתות וזה לא דמי כלל להאי תירוצא ולזה כוון מהרש"א:

שם מה היא אוב וידעוני כו' ה"ה דאיכא נמי הבא על הבהמה והביא בהמה עליו דחלוקים למיתות דהא הביא בהמה עליו נפקא לי' מיתה מכל שוכב עם בהמה אפי' לר"ע ועיין שם במהרש"א אלא דנקיט אוב וידעוני משום דפליגי בי' ר"י ור"ל ובהיות כן אנו מתמי' על מה שהביא הב"ז בשם הגאון מוהר"ר העשיל דהרמב"ם פסק כר"ל דשני מיתות מחלקין א"כ למה פסק בבא על הבהמה והביא בהמה עליו דאינו חייב אלא אחת דהא התם נמי חלוקי' במיתות וניהו דפסק כר"ע (משניהם) [דשניהם] משכבתך נפק' מ"מ עכ"פ עונש בנשכב יליף מכל שוכב כו' באא"ע וכמו שהביא שם מהרש"א בשם הסמ"ג וצריך לדחוק ולומר דלר"ע שוכב ונשכב חדא מלתא ממש היא וכן דייק לשון הרמב"ם למעיין בפ"ד שם. ובזה נתישבה לי ג"כ קושית המשנה לחם אהא דפריך וליתני נמי הבא על הבהמה כו' ונאמר דבאמת קושית הגמ' לא קאי כלל אר' אבוהו דהתם ופשיטא לאביי דהא אינהו ודאי לא ס"ל כר"ל דמיתות מחלקות דא"כ הבא על הזכור והביא כו' ובא על הבהמה כו' אינו חייב אלא ג' לר' ישמעאל ניהו דנשכב דזכר ודבהמה תרוייהו מלא יהי' קודש מ"מ הא חלוקים הם במיתות א"ו ס"ל דמיתות אינו מחלקי' והגמ' הקשה ליתני הבא על הבהמה והביא כו' לר"ל אליבי' דר' ישמעאל ומשני הא אביי כו' וא"כ לא ס"ל הא דר"ל וה"ה דהוי מצי לאתויי הא דר' אבוהו דזכור ובהמה מלא יהי' קודש וג"כ לא ס"ל דר"ל אלא משום דס"ל כאביי נקיט דאביי אבל באמת הקושיא מתחלה לא הי' אליבי' דר' אבוהו רק לר"ל וכנ"ל:

דף ד.

גמ' לימא קרא כל חלב שור וכבש עז ל"ל ש"מ לחלק. לכאור' קשה דלמ' אי הוי כתיב שור וכבש ה"א למעוטי עז אתי וכמו דאמר לעיל דלא ילפינן משור וכבש וי"ל דהא ילפינן שור משבת וממילא ידעינן נמי עז וחי' ועוף ממעטינן דבענינא דקדשים כתיב וממילא ידעינן דלהכי כתיב כבש דנילף דבר השוה לשניהם. ומה שהקשה הב"ז דאכתי נימא עז לחלק (ואסור) [לוח התיקון מים קדושים: ואשור] וכשב לא לחייב אלא חדא לכאורה ונ"ל דגם כשב מיותר דהאי לימודא אי הוי כתיב שור לחוד הוי אמרינן נמי דבר דאיתא בשור לאפוקי אלי' דהא מכבש לא נפקא מיני' כלל להאי דרשא רק דממעטינן משום דאינו שוה בשור ואז אי הוי כתיב שור לחודי' נמי הוי ידעינן הא אבל לשון רש"י לא משמע כן ד"ה אבל כו' דסיים דבעינן דבר השוה בשניהם משמע דתרוייהו דוקא ידעינן וגריס בגמרא עז ל"ל ולא כמו שהועתק בספרי הב"ז ועז ל"ל דטעות הוא ובתוספת הקשו ד"ה שור וכשב כו' תימא למה צריך תלתא לחלק דבחד סגי משמע דאי ידעינן בחד לחלק ה"ה בכולהו והיינו כמ"ש הב"ז ע"ש ובמשנה לחם כתב דאפשר דשור מיותר דמכשב ועז נמי ידעינן למעוטי אלי' וא"כ הי מינייהו מפקת ושפיר אמרינן תרוייהו לחלק ואינו נכון דאי לא הוי כתיב שור ה"א דכשב ועז אתי למעוטי שור דבשלמ' אי כתיב שור ליכא למימר הכי דהא ילפינן שור משבת ועוד משום דלא ידעינן אדרבא (בסל) [לוח התיקון מים קדושים: בכל] חדא לא לילקי דלמא האי לא אתי לחלק ועוד דאי אכיל שלשתן לא לילקי רק ב' דהא חד ודאי לא אתי לחלק רק למעוטי אלי':

דף ד:

גמרא ומ"ש חלב דלקי שלש הקשה בת"י ד"ה דם נמי כו' תימא למה לי' למימר בלאו דזרים בלי לאו דזרים נמי משכחת ליה כו' פי' דבריהם שהקשו אמקשן דמאי מקשי מ"ש חלב דלקי ג' חדא משום לאו דזרים ותרי דחלב דם נמי איכא תרי דדם וחד דזרים מנלי' דהא דאמר בדם דלקה שלש היינו בהדי לאו דזרים דלמא ה"פ מאי חלב לוקה שתים בלא לאו דזרי' אף דם לוקה שלש בלא לאו דזרים ואיכא בדם שלש חד דכתיב בגופי' ותרי דמייתינן מחלב ובאמת בהדי דזרים איכא ד' או אפשר דמעטינן בדם לאו דזרים כמו דמעטינן מטומאה ואם כן מאי קשיא ליה:

דף ה.

רש"י ד"ה מחצה למחצה כו'. אין זה בגמ' שלפנינו וגירסא אחרת היה בגמרא:

ד"ה המקום יודע כו' והקב"ה יודע כו' פי' כיון שע"כ יש הכרע א"כ עדיין לא נדע משקלם דלא ידעינן כמה הוא ההכרע לזה אמר דלא אכפת לן בהא והקב"ה יודע משקלן:
ד"ה אלא אמר ר"י הכי קשיא ליה כו' וד"ה ה"ג אלא אמר ר"י כו'. מדברי רש"י דר' יהודא בא לתרץ הברייתא דלעיל וצריך ביאור ונ"ל דה"פ דלפי מה דאמר בתחלה דהברייתי' אתי לאשמעינן דקנה בושם לא יותר מר"ן דסד"א דליהוי נמי ה' מאות וקמ"ל ברייתא בהאי מנינא שאין משקלם יותר מהאי מנינא ואהא אמר ר"פ לאביי כשהוא שוקל בהכרע הוא שוקל או עין בעין פי' בתמי' דודאי בהכרע שוקל כדאמר לקמן דאם כן מחציתו ל"ל שהי' שוקל לחצאין וא"כ איך מצית אמרת דהברייתא אתי לאשמעינן שאין יותר מהאי משקל דהא ע"כ איכא יותר דהיינו הכרע וא"ל בד בבד כו' פי' עין בעין והקשה מר"י שאמר הקב"ה יודע הכרעו' קשיא לר"י מברייתא לזה אמר אמר לך ר"י פי' דר"י הכי מתרץ הברייתא דאין בא לומר דאין יותר ממשקל המנוי' כאן רק להכי חשיב האי מנינא לידע ממילא שיש הכרע וה"פ מר דרור ת"ק קנה ת"ק קנמון ת"ק פי' דקנמון בשם נמי ת"ק כאידך וא"כ מה שכתוב בקנמון מחציתו טפי מאידך ונכתוב נמי ת"ק א"ו דלהכי כתיב מחציתו שיהא שוקל חצאין כדי שיהא שני הכרעות וא"כ אשמעינן ברייתא דיש הכרע ולא לאשמעינן דאין במשקלה יותר מזה רק דאמת הי' יותר והקב"ה יודע הכרעו':
תוס' ד"ה א"כ כו' צד ריבוי אצל מזבח כו' פי' אבל אי' בי' צד ריבוי דאע"ג דחיטין נמי בכלל דגן וחיטין אתי למנחו' וכן שעורין למנחת עומר ומנחות קנאות מ"מ איכא שאר מיני דגן שאין בהם למזבח ולא הוי ידעינן בהו דלקי עלייהו:

דף ו.

רש"י ד"ה קילופה בשם וזהו ששמו קנמון עכ"ל. נ"ל דחסר בדברי רש"י מאי קילופה דהא קנמון נמנה בפ"ע:
ד"ה חייב מיתה כי עייל בי"כ כו'. נ"ל דס"ל לרש"י דבכל ימות השנה הקטרתו בהיכל (ובמנחות) [לוח התיקון מים קדושים: ולא מחייב דבמנחות] איכא למ"ד אהיכל כולו בלאו וכן מצאתי במשנה למלך והא דאמר ביומא דאף בלא ביאה ריקנית חייב משוס הקטרה חסרה צ"ל דס"ל לרש"י דבשאר ימות השנה אינו חייב אף אהקטרה חסרה דהאי קרא וכסה ענן הקטורת ולא ימות דמשמע הקטרה שלמה ולא חסרה בי"כ כתיב ולא ילפינן מיני' שאר ימות השנה ודלא כשנויא דמשני התם כאן בי"כ כו' אלא כשאר שנוים דמשני התם. גם המקשן שהקשה שם תיפוק לי' משום ביאה ריקנית פי' ול"ל דכתיב מיתה בהאי קרא וכסה כו' נמי צ"ל דס"ל דהאי קרא דוקא בי"כ כתיב דאי בכל ימות

השנה מאי קשיא לי' והא איכא למ"ד דלא חייב אביאה ריקנית מיתה בהיכל וכמ"ש והלשון משמע דפשיטא לי' דחייב אביאה ריקנית והא דכתב רש"י דבי"כ חייב משום ביאה ריקנית ולא כתב דחייב משום הקטרה שלמה דפשטי' דלישני' משמע שהזיד בזה ובזה ולא עייל אלא חד קטורת דלא שייך האי שינייא דמשני התם ולכך כתב רש"י הפשוט דמחייב משום ביאה ריקנית ובאמת אי אתרמי הני גוונא דמשני התם דלא שייך ביאה ריקנית מ"מ חייב משום הקטרה חסרה וכ"כ הב"ז והתם מקשי אקר' דל"ל קרא וכסה תיפוק לי' כו' אבל אברייתא איכא למימר כפשטי' דחייב משום ביאה ריקנית:

דף ו:

גמ' דאמר רבא שמן המשחה שפטמו לחצאין פטור קטר' שפטמן לחצאין חייב כו' וכן הוא לעיל ובד"ח חסר כאן:

שם א"כ נכתוב סמים סמים כו'. עיין בב"ז דהקשה איך נידונם בכלל ובפרט וכלל ולק"מ דהא אמרינן שני כללי' הסמוכי' זה לזה הטל פרט ביניהם ודונם בכלל ופרט וכלל:

תוס' ד"ה קיטור שמתמר כו' ולא יפצול לכאן ולכאן. קצת קשה דמשמע דהני סמני' מתמרים ועולה וביומא גבי בית אבטינוס שלא רצו ללמד על מעשה הקטורת הביאו אומנין מאלכסנדרי' כו' שלהם מתפצל כו' פי' רש"י שלא היו בקיאים במעלה עשן משמע דבלא מעלה עשן אין שאר סמנים מתמרים וצ"ל דבשאר סמני' לא מהני מעלה עשן שיהא מתמרי' ובאלו מהני מעלה עשן:

תוס' ד"ה אחת לע"ב שהם י"ח יום כו' לא היו יתירי' אלא ח' מנים כו' שלא בדקדוק דבאמת היו ט' מנים דהא בשבעים שנה ליכא אלא ע' רבעי יום שהוא י"ז ופלגא והאי פלגא לא מחסר מידי נמצא ליכא אלא מנה אחד של יום אחת:

שם **גמרא** מה נתינה בעלמא כו'. עיין בתו' בפסחים שהקשו אמאי לא נילף מנתינה דחטאת ודהזאות דהוי בכ"ש ונ"ל דס"ל דהאי נתינה או מיותר לגמרי או דהוי לי' למכתב כי יסוך ממנו על זר ש"מ דמיותר ולמילף מהנך נתינה דבכ"ש לא איצטרך קרא א"ו למילף מתרומה וכן הא דאמר לקמן אבל נתינה בעלמא בכזית היינו כדפי' רש"י נתינה דלבונה דהוי נמי מיותר דה"ל למכתב לא ישים עלי' שמן ולא לבונה ונתינה מיותר לג"ש:

דף ז.

גמרא מנין לכ"ג שנטל כו'. אע"ג דלעיל פוטר ר"י בכהנים ומלכים היינו מנתינה אבל בסיכה אף כהנים ומלכים חייבי' כן הוא בב"ז וכן מוכח מהרמב"ם והחילוק היא שבין

נתינה לסיכה דנתינה הוא שנותן על בשר אחר וסיכה שנותן על בשר עצמו כן נראה מב"ז אבל הוא דחוק דלכאורה כיון דלא ייסך כתיב בב' יודין דמשמע לא יהא ניסך בין ע"י ובין ע"י אחרים וכן למאי דקרינן לא יסך משמע דאין אדם רשאי להסיך על בשר אחר. ולולי דמסתפינא הייתי אומר דהחילוק הוא דסיכה הוא שסך בדוחק שיבלע בבשרו וכה"ג אמרינן סיכה כשתי' ונתינ' הוא במקום שלא שייך סיכה שיהא נבלע בבשרו ומה שהקשה הב"ז על הכ"מ שפי' דברי הרמב"ם דס"ל דסיכה נמי בכזית ואין חילוק בין סיכה לנתינה רק לענין מלכים וכ"ג לר"י דבסיכה חייב ובנתינה פטור א"כ מאי מקשי והאמר ר"י פוטר כו' הא ר"י באמ' מחייב בסיכה בכהני' כו' לק"מ דהא המקשן ס"ל דהאי דאמ' וכמה יסוך אדלעיל קאי דאמר למלכים ולכהני' ר"י מחייב ואירי בנתינה כמו האי דלעיל והקשה שפיר הא בנתינה פוטר ר"י לגמרי אבל לפי האמת לא קאי אדלעיל כלל והאי כמה יסוך קאי בין אסיכה בין אנתינה וקאי אהדיוט:

שם כל שישנו בסך כו'. הקשה בת"י תימא להאי לישנא בהמה וכלים נמי לילפי מהכא (ודפרשינהו) [וליערבינהו] ולתנינהו כו' פי' בשלמא לתירץ ראשון דילפינן מאדם שפיר קאמר בשני בבות ולא זו אף זו קתני לא זו בהמה דלא איקרי אדם כלל אף נמי עכו"ם ומת דג"כ לא איקרי אדם אבל ללישנא דילפינן מלא ייסך כלם ילפינן מלא ייסך ולא שייך לאפלגינהו בשני בבות:

שם בפלוגתא דאביי ורבא בתו' ד"ה (והפלוגתא) [מים קדושים: ובפלוגתא] כו' ואי הוי פליגי כו' פי' דע"כ מוכח נמי דאביי ורבא לא פליגי כלל בי"כ דא"כ אף דחזינן דהדר בי' רבא מחטאת מ"מ מה"ת דהדר בי' מי"כ דאיכא טעמא רבה שכן מכפר על המזיד כו' וא"כ קשיא הלכתא כו' א"ו דמעיקרא לא אפלג רבא כלל בי"כ ומצינו למימר דכר"י ס"ל דמבעט לא מכפר ומייתי לי' מאך חלק רק בחטאת דליכא לימוד ס"ל מעיקרא דמכפר אף המבעט ובסוף חזר בו כן נ"ל פי' תוס' הנ"ל:

שם ורמינהו כו'. אין להקשות דלמ' מ"מ מעיקרא לא התנ' ולבסוף עשה תשובה ולעולם דאין מכפר אלא על השבים והתו' בשבועות הקשה כן י"ל דקושית הגמ' כיון דאמרת י"כ הוא מ"מ ממילא יש ללמוד דמכפר אף על שאין שבים:

שם הא ר' אליבי' דר"י לישנא יתירא הוא דהא סתם ספרא ר"י הוא והוי לי' למימר הא ר"י הא ר' וכן הוא בשבועות:

שם דלית בי' מעשה ובת"י אבל לר"י הכי קאמר כי היכא דפסח ומילה כו' והא דלא אמר הכי לר"ל משום דעדיפא מיני' אמר דליהוי מיושב לשון נמי אטעמי כי היכא דבאוב לא

תני ידעוני משום דלית בי' מעשה ה"נ מגדף ולר"י לא חיישינן להכי ואף דלא דמי לפסח בטעמא מ"מ תני לשון אף כיון (דתני) [לוח התיקון מים קדושים: דדמי לפסח] לפטורא:

דף ז:

אתאן לרבנן והכי קא"ל רבנן כו' גי' רש"י ועיין פירושו ובתו"י מקיים גי' שלפנינו וקא"ל ר"ע לרבנן דכרת בלאו הכי מחטאו ישא ולהכי כתיב כרת במגדף
יתירא לסמוכי לי' קרבן ללמד שחייביי' עלי' קרבן:
שם מגדף היינו עובד ע"ז עיין בת"י שהקשו אמאי פי' רש"י משורר לע"ז ואי משום דלית בי' מעשה פי' דאי שאר עובד ע"ז ל"ל כרת הא בע"ז כתיב כרת בהדיא א"ו היינו משורר ואצטריך למכתב ביה כרת לאסמוכי לקרבן ללמד שחייבין עליה קרבן דרבנן נמי בהא כר"ע ס"ל והא דאמרי אף המגדף היינו מגדף דר"ע דהיינו מברך בהא פטרי כמו שפי' רש"י וצ"ל אף לגירסת ת"י נמי סברי רבנן דאיכא כרת במברך והיינו משום דילפינן מפסח. וק"ק כיון דמ"מ יסברו רבנן דמשורר לע"ז איכא חטאת אף דליכא מעשה או מעשה זוטא ה"נ נילף מיני' מברך כמו דלר"ע ילפינן ממברך ולא פטרינן ידעוני אלא משום דלית בי' מעשה כלל או משום דשניהם בלאו אחד נאמרו לר"י כמו דאי' לעיל ועיין בת"י שכתבו כן בהדיא בד"ה הואיל ונאמרו ע"ש:
שם **גמרא** אמר רבא מודה ר"י במחוסר כפרה כו'. אא"ז הגאון ז"ל בספרו בכור שור השיג על מהרש"ל בפ' כלל גדול שכתב שם דר"י ס"ל דאשם בעי ידיעה בתחלה ע"ש ובס' משנה לחם השיג עליו וכתב דאשם היינו טעמא דר' יוסי משום סמיכה ע"ש. ול"נ דיפה השיג אא"ז זצ"ל דמה שהביא בשם תוספת דזבחים לחלק היכא דשנים פוטרים עצמם מקרבן אחד מביאים בלי סמיכה אינו שם בתו' כלל ולא בגיטין פ' כל הגט רק דהתו' מחלקי דהקרבן שמביאים על הספק מביאים בלי סמיכה אבל מותר הפסח דודאי טעון סמיכה אין מביאים בלי סמיכה ע"ש ואם כן כי היכא דשנים מביאים חטאת אחד בלי סמיכה משום דודאי אתעביד חיוב חטאת בין שניהם לכך מביאים בלי סמיכה לר"ש ה"נ באשם דודאי שניהם מחויבים עכ"פ להביא אשם הוי להו לאתויי בלא סמיכה אי לא דס"ל דבעי ידיעה בתחלה וכן משמע נמי הלשון דאמר ר"י אין שנים מביאין אשם משמע אף בדעבד אם הביאו אין יוצאין בכך כי מתודע להו ה"נ באשם ואי משום סמיכה הא סמיכה אין מעכב א"ו משום דבעי ידיעה בתחלה והא דלא מקשי מתחלה מאשם משום דאלומי לי' לאקשויי מחטאת אחטאת:

דף ח.

רש"י ד"ה ה"ג בתוספתא ובע"ב כתב רש"י שם דיש מפרשים דחיישינן לפשיעותא בהאי קרבן גופי' דלא יביאנו דתסבור שאין השאר עליו חובה ותסבור ג"כ כי היכא דאין השאר חובה ה"נ האחד ותאכל בקדשים בלי הבאת קרבן וע"ז הקשה רש"י דאין סברא כיון שכבר הביאתו לעזרה אין לחוש שתחזור בה וכאן כתב רש"י דחיישינן לתקלה להבא שמא אח"כ תתחייב קרבן ותאמר הלא אשתקד לא היה עלי חובה להביא שאר קרבנות ותסבור שאותה קרבן שהביאה בכדי הביאתו ולא תביא שום קרבן לכך צריכה לומר על האחרונה שתדע שהשאר עלי' חובה ושוב לא חיישינן לשום מעות ומה שלא כתב רש"י בפשיטות דלא תביא שאר קרבנות כמו שכתב רש"י לקמן י"ל דאין זה (פשיטותא) [מים קדושים: פשיעותא] כל כך כיון דעכ"פ שרי לאכול בקדשים בלעדן ולא חש רק לפשיעותא שתאכל בקדשים בלי שום הבאת קרבן:

דף ח:

תוס' ד"ה לתני גבי חמשה כו' טומאה אריכתא הוא כו'. יש לדקדק הא לקמן חשיב שמביאין על כמה לידות והיינו בתוך מלאות ולא אמרינן כיון שהוא בתוך מלאות חדא לידה אריכתא היא. ויש לחלק דגבי לידה שאני כיון שעתה הוא דם טוהר ומלידה אחריתא התחילו ימי טומאה לאו חדא מלתא הוא:

סליק פירקא.

פרק ארבעה מחוסרי כפרה.

רש"י ד"ה גר מעוכב פי' דלא מקרי מ"כ פי' דהא אינו אוכל בקדשים משום דעדיין הוא אינו ישראל מעליא ולאו משום דמחוסר כפרה הוא ולכך לא חשיב ליה. וכן כתב הרמב"ם בהלכותיו פ"א מה' מ"כ ופסק שם כהאי ברייתא גר מעוכב בקדשים כו' ותמה אני שבפי' משניות לא כתב כן רק כתב דר' אב"י פליג את"ק ולת"ק מותר בקדשים קודם כפרתו ולראב"י אסור והאי ברייתא ראב"י הוא ופסק שם דאין הלכה כראב"י וקשיא לרמב"ם בתרתי דפירושם סותרים זא"ז ופסקיו סותרים זא"ז וצ"ע:

דף ט.

תוס' ד"ה בכם כו' השתא לעוף אתרבאי. לולי ד"ת הייתי אומר דהאי ברייתי' דתני' אידך לא דריש כאידך ברייתא איזה דבר שכולו לד' הוי אומר זה עולת עוף רק דריש שומע אני כל שממנו לאישים אפי' מנחה פי' דהתורה רבתה כל שיש ממנו מקצת לאישים

אפי' מנחה פי' אף מנחת סולת דנקמצת ושיריה נאכלין ת"ל כן יעשה כו' מה התם מיני דמים כו' ואמר אי מבן ה"א דוקא עולה ושלמים ואמר לכם הקשתיו כדפי' רש"י במקצת כו' וממילא אתרבאי נמי עולת עוף דאיכא נמי צד דומה במקצת דהוא מיני דמים אבל לד' לא דריש כלל:

בתוס' ד"ה בישראל בי"ט דוינפש בעלמא כתיב כו'. כוונתם לתרץ מה שהקשה תוס' לפ"ה דהחולץ וינפש כו' זה גר תושב דבאמת וינפש לא משמע שביתה לגמרי רק בישראל בי"ט או בחש"מ אע"ג דר' יוסי ס"ל דעושה כישראל בחול האי ברייתא דהתם לא אתיא כוותיה:

ד"ה לעיל גבי גר תושב כו' בשבת בבית ישראל כו'. עיקר הוכחתם דמותר לעשות בבית ישראל מר"ש דאמר עבד ואמה עושים מלאכה כו' ומסתמא היינו בבית ישראל:

דף י.

גמרא בטומאה י"ל אמר ר"י כו'. פשט לשון הגמ' וענין האיבעי' קשה להולמו לכאורה גם לשון רש"י תמוהים כנראה לכל מעיין. גם דבתחלה היה פשוט לרש"י דעכ"פ יהבינן דמי טוהר לשני לר"י ומהא דפשוט דשוחטין וזורקין עלי' מוכח דאין לה ימי טוהר כלל משני דאל"כ לא הגיע זמנו עדיין להביא כפרתו עד יום מ"א לשני. ונ"ל דהכא איבעי' ליה דפשיטא ליה דמלאת דשני חשוב למלאות בפ"ע לענין דיהבינן לה ימי טוהר דאל"כ דנימא דחשיב כמאן דליתא ולא יהבינן לה ימי טוהר כלל א"כ פשיטא דחשבינן לשלישי ממלאות דראשון ולא ממלאות דשני דהא השני אין לו מלאות כלל וזה אינו במשמע כלל ממתניתן דעכ"פ אית ליה מלאות לשני דע"כ לא פליגי ר"י ורבנן אלא אי חשבינן לשלישי ממלאות דשני או ממלאות דראשון אבל עכ"פ יש מלאות לשני דיהבינן ליה ימי טוהר דאל"כ אדמפלגי בולד לשלישי לפלגי בולד שני אי יש ליה מלאות לדם טוהר או לאו אלא ודאי יש לה דם טוהר וזה הוא דמיבעי' לן בגמרא מדחזינן דאית לי' דם טוהר אף על גב דר"י סובר שני כמאן דליתא אלא על כרחך דלא סבר כמאן דליתא אלא לענין קרבן אבל לענין טומאה וטהרה אמרינן כמאן דאיתא וכיון שכן חשבינן למלאות דידה להפסק בין ימי טהרה ראשון וצריך ליתן ימי טהרה לראשון ואח"כ לשני והא ודאי אין סברא לומר דלענין טומאה וטהרה ראשון כמאן דליתא תירץ רש"י דהא סבר ראשון עיקר ואם כן ס"ל דלענין טומאה תרווייהו כמאן דאיתא או דלמא היינו טעמא דר"י דאית ליה ימי טוהר לשני משום דסבירא ליה דוקא לחומרא אמרינן שני כמאן דליתא אבל לא במקום שיש לו קולא כגון להתיר טבולת יום לאכול בקדשים כמ"ש

רש"י וכיון שכן לענין זה נמי אמרינן כמאן דליתא דאין משלמת ימי טוהר דראשון כיון שיהי' קולא דיהיה לה ימי טוהר יתירים ואף על גב דאיכא חומרא לענין אכילת קדשים שימשוך איסורא יותר מארבעים מכל מקום כיון שיש צד קולא אמרינן נמי דראשון כמאן דליתא ובזה תבין היטב לשון רש"י ופשט משוחטין כו' אלמא לא מנינן ימי טוהר לראשון אף על גב דמהכא מוכח דאין ימי טוהר אף לשני י"ל דמשום פסח אמרינן לעולם כמאן דליתא כלל משום דאיכא איסור כרת אבל על כל פנים מוכח דלא כסברא קמייתא דלענין טומאה לעולם אמרינן כמאן דאיתא רק בקולא וחומרא תליא מלתא ועיין בת"י שכל מה שכתבו כאן הוא מגומגם דמה שכתבו דאם רואה בתוך לידתה סופרת שבעה ימים מראי' ואילך תמי' הוא דזה נגד סוגיא דנדה גבי פלוגתא דב' מעינות הם ע"ש:

סליק פירקא.

דף יא

דף יא:

פרק אמרו לו.

גמרא שלא ברשות ב"ד ושני עדים מכלל דרישא כו' כצ"ל:

תוספת ד"ה אמרו לו כו' כדמפרק בגמרא או הודע אליו כו'. אף על גב דלכאורה אין זה ראיה דהא קרא בחטאת כתיב אבל באשם אפשר באומר איני יודע חייב דהא עיקר אשם אתי אספק י"ל דדיוקא דתוספת כן הוא דדוקא אחד אומר לא אכל אבל כי אחד אומר אכל לבד חייב חטאת כמו שכתבו תוספת לקמן ד"ה אימא מציעתא ובאינו יודע על כל פנים ליכא חטאת. ובזה יתישב הא דאמר בגמר' טעמא דמכחש ליה אבל שתיק חייב הא כהאי גונא איכא למידק נמי באינו יודע טעמא דמכחש ליה הא אמר איני יודע חייב והא פשיטא ליה לתוספת דבאינו יודע נמי פטור י"ל דהכי פירושו דוקא דמכחש ליה אבל שתיק חייב חטאת באינו יודע מה שאין כן הכא דייקינן כך טעמא דמכחש הוא דפטור לגמרי אבל באינו יודע חייב אשם תלוי אבל בשתיק ליכא למידק הכי דנימ' דרישׁ' אשמעינן דעל שתיקה דחד מביא אשם תלוי דזה אינו דמה טעם יש בדבר דאי שתיקה כהודאה חטאת נמי לחייב ואי לאו כהודאה מאשם תלוי נמי לפטור דהא אשם תלוי נמי אינו בא אא"כ יש לו ידיעות ספק:

ד"ה אלא דקא מכחש ליה דליכא למימר דאירי באמר איני יודע כו' וליכא לאקשויי דלישנא דאמר דאמרו לו משמע כחד מאי מקשי ואיהו מאי אמר אילימא דשתיק כו'

דלמא איירי באומר איני יורע ואשמעינן דחייב חטאת דאי ממציעתא ה"א דבאומר איני יודע חייב אשם תלוי וכמ"ש י"ל דבאמת ממתניתן ליכא למידק באומר איני יודע דפטור מחטאת רק מברייתא דלקמן דמייתי או הודע מוכח דפטור מחטאת לכך לא משני הכי אבל עיקר סברת תוס' באומר איני יודע חייב חטאת בשנים אינו מבורר לי דאפשר דבעינן שיודע מעצמו ולא שיודיעו אחרים משא"כ בשתיק דהוי כהודאה:

דף יב.

גמ' אבל בטומאה לא כו'. לבאר פשט הגמ' לשני הלשונות של רש"י ופי' תוס' נ"ל דללשון ראשון של רש"י בעי למיפשט דטעמא דרבנן משום מיגו ולהכי כי אמר לא נטמאתי לא מודי רבנן לר"י דליכא מיגו. ולפי' פשטי' איירי בטומאה חדשה וס"ל דרבנן דמתניתן דפליגי אר"מ לאו היינו ר"י דלר"י טעמא משום דאדם נאמן כו' והאי פשיטותי' קאי אף למסקנא רק דגמר' פריך אח"כ דניהו דטעמא משום מיגו הא אי איירי בטומאה ישנה נמי מצי לתרץ דבוריה ולומר לא עמדתי בטומאתי ומתרץ דהב"ע כגון דאמרי עדים אכלת קודש בטומאת הגוף וכיון דלענין קודש איירי נשמע מכללו שאמרו לו ג"כ נגעת בקודש בטומאה וכי אמר איהו מעיקרא לא נטמאתי דהיינו לא נגעתי בטומאה ממילא נמי דלא נגע בקודש בטומאה ואם נתרץ דבורו שאמר לא עמדתי בטומאתי יהיה מובן כך מה שאתם אומרי' שאכלתי בטומאה קודש בשעה שאכלתי לא עמדתי בטומא' אבל מ"מ מה שהיה נשמע מכללם שנגע בטומאה לא הי' במשמעו' דבורו שיאמר לא נגעתי דהא אינו אומר רק אמה שאומרים לו בפירוש היינו אכילה ע"ז אמר בשעת אכילה לא היה טמא אבל מה שאומרים לו אנגיעה לא נשמע מזה כיון דלא אמרו לו נגיעה בפירוש וכיון שכך לא מתרצין דבריו מפני שמה שמתרצי' אינן שוים לדבריו ראשונים דבראשונה היה במשמעות דבריו שלא נגע ג"כ ועתה אין זה נשמע מדבריו ובכה"ג לא מתרצינן שלא יהא שוים ממש לדבריו הראשונים משא"כ במקדש אי הוי אמרו לו נטמאת ונכנסת למקדש דמעיקרא נמי לא אמרו לו רק דבר אחד היינו ביאת המקדש שפיר מתרצינן לא עמדתי בטומאתי ומפני זה לא נכנסתי למקדש טמא ובתחלה נמי אמר לא נטמאתי דגם כן פירושו לא נכנסתי למקדש טמא זה הנ"ל ומיושב שפיר לשון של רש"י ולפי הב"ז אינו מיושב יפה. ולשון שני של רש"י הוא כך אבל בטומאה לא פי' דאם אמרו ב' נטמאת והוא אומר לא נטמאתי ומה שנגעתי בטהרות טהורים הם אינו נאמן ואי משום מיגו הא נמי איכא מיגו דהא מלתא דפסיקא תני אף בטומאה ישנה א"ו משום דאדם כו' והיינו דוקא בדברים שיש בהם כפרה וכמ"ש רש"י בד"ה אדם נאמן ולא במילי אחרינא

ומתרץ דלעולם משום מיגו ושאני הכא דליכא מיגו וכמו לפי' קמא. ולתו' ס"ל דת"ק דר"מ הוא ר"י ובעי למפשט דלר"י טעמא משום דאדם נאמן כו' דהא ע"כ איירי בטומאה חדשה דבטומאה ישנה קשה מ"ט דרבנן א"ו בטומאה חדשה וא"כ מוכח דטעמיה דר"י משום דאדם כו' ומשני דכאן לא שייך מיגו ובהא פליגי דר"י ס"ל דאפי' בכה"ג נמי יכול לתרץ דבוריה ופי' תירוצם מבואר כמ"ש הב"ז אך מה שכתבו דאי אמר לא אכלתי מצינו למתרץ כו' ולא כתבו כפשטיה דאי הוי אומר לא אכלתי הוי מתרצינן לא אכלתי שוגג אלא מזיד ואפשר דזה הוא יותר מרווח דהא אפי' לר"מ בכה"ג מתרצין דבורו כמו דאיתא לקמן בגמרא:

דף יב:

תוס' ד"ה האמר אין ידיעה כו' ומ"מ תני ליה כו' פי' דודאי פשטיה דלישנא דקתני בהעלם אחד משמע בלא ידיעה אתי לאשמעינן דאפ"ה בהעלם אחד בשני מינין חייב ומ"מ הלשון יתישב ג"כ על מין אחד כיון דאין ידיעה לחצי שיעור מקרי בהעלם אחד: **ד"ה** מתחלה ועד סוף כו' מהכא משמע כו'. פי' דמכאן אשמעינן שלא יהא הפסק יותר מכדי אכילת פרס מתחלה ועד סוף והא דבעינן כזית תרומה בשיעור פרס דחולין לא אשמעינן מכאן מ"מ הא פשיטא להו מהאי דפסחים:

דף יג.

גמ' ועוד מקום חלב מעיין הוא כו'. יש ליישב עפ"י פשוט פי' רש"י ולהצילו גם מקו' תוס' נ"ל דודאי לא כוון רש"י למימר דמטמא משום מעיין דודאי פשוט דאין מעין בטמא מת ועוד דא"כ לא יתיישב תירוץ הגמ' ספק ינק כשיעור כו' דמעיין אין צריך שיעור רק הפשוט הוא דודאי לא רצה להוכיח מהתם דחלב משקה הוא מדמטמא שלא לרצון ואיירי באשה טמאה וכמו דאמרינן במשנה משקים טמאים מטמאין אף שלא לרצון דבהא לא הקשה כלום דודאי החלב היוצא מפי הדד לחוץ מחשב שפיר משקה כמו טפה המלוכלך עפ"י הדד משא"כ חלב שבא בפי התינוק דאתי לאוכל א"ו דפשיט ליה למקשן דאיירי באשה טהורה דאל"כ אדמפליג בין אשה לבהמה הא באשה גופי' אינו מטמא אלא לרצון אם טהורה היא א"ו דאיירי באשה טהורה ואפ"ה מטמא שלא לרצון פי' שמכשיר או אם קבל טומאה ממקום אחר והיינו משום דמעיין הוא וכיון שיש בו חשיבות מעין מטמא כאן משום משקה אף שלא לרצון וכמו שפי' תו' ולאו משום מעין בעי הכא לטמאינהו וע"ז כתב רש"י עוד דליכא למימר משום אוכל פירוש דהחלב בעודו

בדד מחשב אוכל והוכשר בטפה המלוכלכת כו'. ובאוכל לא בעינן שיהא דוקא לרצון ע"ז כתב רש"י הא לא אתכשר הכשר מעליא כו' פי' דהא טפה ראשונה ג"כ הוי שלא לרצון א"ו משום מעין הוא וכיון דמוכח דהוי מעין שוב אין לחלק בין בא בפי התינוק בין יצא לחוץ כיון דהוי מעין אף בפני' היה משקה ואם כן הדר' קושיא לדוכתא דלטמא התינוק מכח משקים טמאים וכ"ז הוא ממש כפי' תוס' אלא דהגליון שכתב ברש"י א"א לישבו כך:

דף יג:

גמ' מלמד שמוזהרין עליו בכ"ש כו'. בספר משנה למלך הקשה אכ"מ דאמר כ"ש אסורא הוא דאיכא ולא למלקו' א"כ תקשי לר"י דאמר חצי שיעור אסור מן התורה ל"ל קרא. ול"נ פשוט דאף ר"י לא סבר רק גבי אכילה דיליף מכל חלב כדאמרינן ביומא וכמ"ש תוספ' שם אבל לא לענין שאר דברים וביותר לענין דהכא בודאי אין לאסור חצי שיעור דהא לא משכר' והיותר נ"ל דמשמעות הגמר' דלר"א דאמר אם הפסיק בה כו' אפי' איסורא דרבנן ליכא דהא לא משכר כלל וראי' מדאמרינן לקמן והאמר רב הלכה כר"א ומר הא רמי בי' מיא כו' ומאי קשי' ליה דלמא ע"כ לא אמר ר"א אלא על ביאת מקדש אבל מכל מקו' לכתחלה מודי דאסור כמו אם הפסיק כ"ש דעכ"פ לא גרע מחצי שיעור דעכ"פ בעלמא מדרבנן אסור נימא נמי דומיא דהכא נתן בה מים לכתחלה אסור להורות מדרבנן א"ו דכאן אין לדמי' כלל לשאר איסורים כיון דשתה בענין שלא משכר כגון פחות מרביעית או אם נתן בו מים כו' אף מדרבנן מותר לכתחלה:

תוס' ד"ה חטאת כו' עיין בב"ז שכתב שנעלם מהם סוגיא דשבועות דשם מקשי הגמ' קושיא זו ומתרצים כתירוצם ממש ולא עוד אלא דמה שכתבו דכאן לא שייך שאלה כיון שנשחט ונזרק כהלכתו אינו נכון דא"כ אמאי לא משני כן בשבועות ע"ש והייתי רוצה לומר פשט ד"ת דסמכו א"ע אמה שכתבו לבסוף אבל ליכא למימר דאיירי בבכור כו' שהרי אמר בגמ' אקדשי' כו' וע"ז הקשו תחלה אמאי לא חשיב שבועה כו' והיינו באמ' קושיא שהקשה הגמ' בשבועות רק דרצה לומר דכאן לא שייך מה שתירץ התם מלתא דאיתא בשאלה לא קתני דהא קשה והרי הקדש כו' וליכא לשנויי דאיירי בבכור כדשני התם דהא סתמא דגמ' דידן לא ס"ל דאיירי בבכור דהא אמר אקדשי' כו' ותירצו דאף גמ' דידן סבר האי תירוצא דמלתא בשאלה לא קתני ואי דקשה ממוקדשין איירי שנשחט ונזרק כו' דלא שייך שאלה ובאמת גמ' דשבועות נמי היה אפשר לתרץ דאיירי בנשחט ונזרק כו' רק שפיר משני התם דאיירי בבכור כן היה נ"ל לכאורה אבל אינו נכון דמ"מ

מאי קשיא ליה לתו' אגמ' דידן דלתני שבוע' כו' משום דאמר אקדשי' כו' ולא ס"ל דאיירי בבכור הא מ"מ י"ל תירוצי' אחרים הרבה דאמר שם בשבועו' אמאי דלא תני' שבועה כו' והיה להתוספת לתרץ דגמ' דידן סבר כאינך תירוצים. ובלימוד התלמידים אמרתי לתרץ עפ"י דאיתא בשבועות (דף כ"ז ע"ב) אמר רבא נשבע על ככר ואכלה אם שייר ממנו כזית נשאל עלי' אכלה כולה אין נשאל עליה אמימר אמר אפי' אכלה כולה נמי נשאל עליה ע"ש ובזה נ"ל ליישב דברי תו' דכאן לא הקשו כמו בשבועות דשם הקשו לפי המסקנא דהכא דאיירי באיסור כולל ולכך הקשו דנימא שבועה שלא אוכל חלב ותמרים כו' ע"ש וכאן לא הקשו רק ליתני שבועה שלא אוכלנה ואכלה היינו דהקשו לפום ריהטא דמתניתן דלא איירי באיסור כולל ורק דס"ל למתניתן איסור חל על איסור ואף בלא כולל וכמו דס"ל למקשן נימא סבר ר"מ איסור חל על איסור ועיין מה שאכתוב לקמן בע"ה בגמ' ולכך הקשו שבועה שלא אוכלנה ואכל' פי' דאכלה כולה דלא שייך לתרץ דישנו בשאלה דהא רבא ס"ל אכלה כולה אין נשאל עלי' אבל התם דאמר שבועה שלא אוכל חלב ורמוני' עדיין ישנו בשאלה ארימונים שלא אכלם ואין סברא להקשות דנימא כגון שאכל גם הרמוני' דליתא בשאלה דאין זה משמעות אוכל אכילה אחת דהא אחלב לחוד ישנו בשאלה ואינו חייב רק משום אכילת הרימוני' ג"כ ואין זה אכילה אחת ותירצו דמ"מ מלתא דאיתא בשאלה לא קתני דאיכ' למימר דרהט' דגמ' לדעת המקשן דסברי כאמימר דאף נשאל כולו נשאלין עלי' במוקדשין איירי כגון שנשחט כו' כתבו כן שיהא ניחא אף לפי המסקנא דאמר אקדשי' ולא ס"ל דאיירי בבכור דהא אף למסקנא דאיירי בכולל קשה כמו שהקשה בשבועו' והתם משני דאיירי בבכור ולכך פירשו פי' אחר גם לדברי אלא קשה אמאי לא תירצו דגמ' דידן סבר כאינך תירוצים דמשני התם:

דף יד.

גמר' נימ' אית לי' לר"מ כו'. הא דדייק מר"מ ולא דייק מת"ק דאית לי' אחע"א דודאי איכא תנאי טובא דאית להו אחע"א א"כ אין חידוש אם ת"ק יסבור כן ונימא דהאי תנא הוא דס"ל אחע"א אבל ר"מ לא אשכחן בשום דוכתי דסבר אחע"א ולכך הקשה נימא כו' ויש לדקדק דהא בהדיא ס"ל בפ' גיד הנשה האוכל ג"ה של נבלה חייב שתים ומוכח דס"ל אחע"א ואף דהתו' כתבו שם דנבל' הוי איסור כולל עכ"פ מוכח דבאיסור כולל ס"ל אחע"א וה"נ איכא איסור כולל:

דף יד:

גמרא דאיכא ברא לסבא כו' עיין בב"ז שהקשה הא מ"מ היתה אסורה לאותו בן משום אשת אחי אביו ונ"ל פשוט דמ"מ חל עליו איסור אשת אב שהוא איסור חמור שהוא בסקילה משא"כ עלי' דידי' בלא"ה הי' עליו איסור סקילה מכח כלתו ולכך צריך לאשכוחי איסור מוסיף כגון דאיכא ברא כו' והשתא מבואר כולי מתניתן באיסור מוסיף מתחלה היתה בת בתו ואח"כ נעשה כלתו הוא איסור חמור דבתחלה היתה בשרפה והשת' בסקילה דחמור משריפה והמפרשים נדחקו לומר דכלתו היינו איסור ב"א ואין מן הצורך ואח"כ אשת אחיו אעפ"י שהוא קל מ"מ איסור מוסיף איכא דמיגו דאתסר אשאר אחים וכן באשת אחי אביו מיגו דאתסר אשאר אחי אביו וא"א ונדה כולהו הוי איסור מוסיף ועבר הזקן כו' נמי הוי איסור מוסיף דמיגו דאתסר אהאי ברא כו' ותו' כתבו דבאיסור קל אפי' איסור מוסיף לא ס"ל והוכתתם מחמותו ונעשי' אשת איש דאינו חייב משום א"א אע"ג דאיסור מוסיף הוא ולכאורה אין זה הוכחה דהיינו טעמא דנידן כחמותו משום דנידון בחמורה והנלענ"ד פשוט כמ"ש:

דף טו.

גמ' גבי או"ב דגופי' מוחלקי' כו'. לכאורה נ"ל הפי' דבשלמא או"ב הוי ג' שחיטות ואהנך שחיטות הוא דחייבי' תורה דכתיב או"ב לא תשחטו לכך מקרי גופי' מחולקי' משא"כ בא על חמותו שהיא אם חמותו כו' אע"ג דאיסורא לא משכחת לי' בנשא תחלה ג' נשים כמ"ש רש"י מ"מ הא אנשואין שנשא תחלה לא מחייב רק אהאי ביאה לכך לא מקרי גופי' מחולקי' ולפ"ז תמה אני מה שכתב בת"י דלענין אחות אשה אם הי' נשוי ב' נשים ואח"כ בא על אשה שהיא אחות לשניהם חייב על כל אחת ואחת דמה חילוק יש בין זה לבא על חמותו על נשיו שהי' לו כבר:

שם ברשיעא בר רשיעא הקשה אא"ז זצ"ל בספרו בכור שור למה לי' להרבות באיסורים שבא על אמו והוליד ב' בנות ואח"כ בא על בתו שעבר ב' עבירות שחייב עליהם מיתה ואמאי לא אמר שאח"כ בא על אחותו כשר' דלא עבר רק על ח"כ. ולחידוד התלמידים אמרתי עפ"י שהקשו תו' לעיל ד"ה נשאת לאחין כו' וא"ת והא ממזרת היא כו' וי"ל דאיירי דאחיו נמי ממזר והנה לכאורה אהא נמי קשיא כיון שבא על אמו ובת הנולד ממנה היא ממזרת ואסורה לכל עולם ואיך חל על הבת האיסורים היינו אחותו ואחות אביו וצ"ל דהוא נמי ממזר והנה שאלה דהכא הוא לר' יהושע ור"י ס"ל אין ממזר אלא מחייבי מיתות ב"ד ולכן אמר שבא ג"כ על בתו דהוי חייבי מיתות ב"ד אבל אי בא על

אחותו דהוא ח"כ לא הוי ממזר לר"י אבל אין זה נכון דמ"מ חל עלי' שני איסורים בב"א וכשנולד הוא חל איסור ממזרת ואיסור אחותו כו':

תוס' ד"ה ערות אחותו כו' ומייתי לר"י כו' פי' דהא ר"פ פליג בפי' אר' יצחק וס"ל דח"כ ישנו בכלל מלקות ארבעים וכרת באחותו לחלק על אחותו שהיא בת אביו כו' ותירצו דמייתי הפשוט יותר כו'. ונ"ל לכאורה ליישב מה דאמר בגמ' א"ק ערות כו' הא ר"א ור"י לא מתרצי כן במתניתן רק אומרים רואין את הדברים ק"ו ואיך יתכן שסתם גמ' יסתור מה שאומרים ר"א ור"י למבחר לו דרך לעצמו אף שמצינו סוגי' כזה מה דאפשר לשנויי משנינן דכולי חדא ור"א ור"י נמי כיונו לזה דהא (במה בתחלה) [מים קדושים: בפה בשאלה] רצה לומר לעיל ובסנהדרין דכרת באחותו ל"ל לחלק כדר' יוחנן פי' שאם בא על כל העריות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ור"י נפקא לי' מאשה לחייבו על כל אחת ואחת ורבנן אה"נ אלא כרת דאחותו ל"ל לחלק על אחותו שהיא אחות אביו כו' וא"כ ה"פ דברי ר"א ור"י דבאמת אינהו נמי קים להו מהאי לימודא דכרת דאחותו לחלק על אחותו שהיא כו' רק דהי' קשה מנ"ל דלמא אתי לחלק לכדר' יוחנן שאם בא על כל עריות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת לכך אמרו שמענו בבא על ה' נשים נדות כו' ונפקא לי' מואשה לחלק ורואה אני שהדברי' ק"ו דאם חייבה תורה על ה' נשים נדות דאיכא גופי' מחולקי' ולא שמות מחולקי' מכ"ש בא על עריות חלוקי' דאיכא גופי' מחולקי' ושמות מחולקי' שחייב על כל אחת א"כ כרת באחותו ל"ל א"ו לחלק על אחותו שהיא אחות אביו כו':

דף טו:

תוספת ד"ה מצד העליון כו' דהוי שלא לרצון כו' איני מבין ד"ת דהא בהדיא אמרינן משקים טמאים מטמאים אף שלא לרצון משום דטומאתן וחשיבתן באים כאחד וה"נ הני משקים טמאים שנוגעים בבגד הזב יטמא אף שלא לרצון משא"כ לפירש רש"י דהטעם הוא דכ"ז שהם בלועים לא חשיבי משקה כלל וראיתי בר"ש משמעות שם שלעולם הן נבלעים בבגד ושלא יצאו לחוץ מעולם ולכך א"ש דאין כאן חשיבות משקים בעולם רק ראיתי בר"ש שמקשה שם אהאי ברייתא (דטמא) [לוח התיקון מים קדושים: דנימא] בשעת פרישתן קבלו טומאה מבגד ותמי' לי' דהא בהדיא אמר הכא בגמרא בניתזין בכל כוחו ולכך לא אמרינן בשעת פרישתו כו' וזה פשוט דזה בא ר"י לתרץ דאמאי נימא דמכשיר ולא מטמא אהא משני בנתזין בכל כוחו וכמדומה שהי' להר"ש גירסא אחרת בגמרא:

דף טז.

רש"י ד"ה נדה אין בה כו' כדאמר ר"א לעיל כו'. דברי רש"י קשים להולמן דמשמע מדבריו דר"א השיב מנדה אחת ולפי שיטתו דס"ל הבא על הערוה ביאות הרבה דחייב על כל אחת ואחת וכן פי' לקמן בד"ה הבא על הבהמה כו' שאי אפשר לערב הביאות כו' וזה אינו דלרבה דאמר דמבעיא ליה אי שבתות כגופים מחולקים דמיא אמר בגמ' תני נדות ולר"ח דאמר ימים שבנתים כו' מבעי' צ"ל ג"כ בנדה שטבלה וראתה אבל עכ"פ אין זה הדין דבא על הערוה ביאות הרבה. והנ"ל ליישב קצת דהיה קשה לרש"י לר"ח דאמר ימים שבנתים כו' מבעי' ליה ופשיט ליה מנדה והיינו כדאמר בגמרא שטבלה וראתה על כל פני' מבהמה מאי פשיט ליה דמאי ימים שבנתים איכא א"ו דמבהמה פשיט לי' מבהמה אחת ולפי שיטת ר"א דס"ל דחייב על כל אחת מטעם דאי אפשר לערב הביאות ה"ה העושה מלאכות בשבתות הרבה נמי מסתבר דימי ההיתר מחלקים לחטאת והא דפריך בגמ' נדה מה ימים שבנתים איכא ולא מתרץ דר"א לפי שיטתו פשוט ליה מנדה אחת ביאות הרבה י"ל דעדיפא משני כגון שטבלה או אפשר דהי' קשה לו א"כ אמאי נקיט נדה טפי מכל עריות א"ו דלא פשיט ליה למאי דס"ל לר"א רק למאי דס"ד לר"ע וכמו שפי' תוספת אבל עכ"פ מבהמה פשיט ליה לפי שיטת עצמו לכך כתב רש"י ג"כ בנדה כן ולפרש ריהטא דמתניתן אבל אין זה נכון דא"כ דפשיט ליה מבהמה לפי שיטתו דס"ל לר"א איך אפשר לומר דקביל מיניה ימים שבנתים כו' וכמו שפי' רש"י לקמן דרך תשובה בהמה כשבת בניחותא קאמר הא ודאי ר"ע לא ס"ל כר"א בהא דבא על הערוה ביאות הרבה דחייב על כל אחת ואחת והרי בסנהדרין ס"ל לאביי הבא על הבהמה והביא בהמה אחת דאפי' לר"י אינו חייב אלא אחת וכ"ש לר"ע ואביי גופי' ס"ל שימים שבנתיים מבעי' ליה וקבלה מיניה. ולענין קושיא דאיך פשוט מבהמה דמאי ימים כו' י"ל דבאמת פשיט ליה מכמה בהמות דחייב על כל אחת ואחת משום דגופי' מחולקי' והיא גופא מנ"ל דגופי' מחולקי' א"ו דילפינן מנדה דחייב על כל אחת ואחת ולא פרכינן מה לנדה שכן שניהם מוזהרין זע"ז וכי היכא דילפינן בהמה מנדה לענין גופין מחולקי' ה"נ ילפינן שבת מנדה לענין ימים שבנתים כו':

דף טז:

רש"י ד"ה השוכח עיקר שבת כו' היינו העלם זה (לזה) [וזה] כו' עכ"ל. אין זה ממש העלם זה וזה דבשוכח עיקר שבת לכ"ע אינו חייב אלא אחת ובהעלם זה (לזה) [וזה] מבעי' שם אי חייב תרתי ועיין שם בתו' מה שמחלקין בשניהם:

ד"ה חייב על כל אחת כו' אבל כגופי' דמיין ליכא למימר כו'. דברי רש"י תמוהים דבכולי' שמעתין משמע דבשגגות שבת לא שייך גופי' מחולקי' דאיך שייך לומר דהוי כעושה שני עבירות דהא אי קצר וטחן בשגגות שבת נמי לא מחייב אלא חדא וכן פי' רש"י בהדיא וצ"ע:

תוס' ד"ה דתנן כו' וא"ת אמאי פשיטא לי' להביא ראי' מדבריו פי' דאיהו ס"ל דתרווייהו לא קבלה מיני' לכך מוכח דגופי' מחולקים מבעי' לי' דלמא הא קבלה מיני' כדאמר אביי ולא תפשו' דאיכ' למימר דימי' שבינתי' מבעי' ליה כדאמר אביי:

ד"ה אמר ר"ח לכך צריך להביא טעם אחר כו'. פי' לכך מביא הברייתא דתני חייב והשתא ליכא למימר דטעמא משום ימים שבנתים מחלקי' דא"כ מ"ט תני' לעיל חייב וליכא למימר דטעמא דימים שבנתים הוי ידיעה דאי אפשר שלא ידע וזה לא שייך בשגגות מלאכה דאי אפשר לידע אא"כ למד כו' י"ל דתו' לא רצו לפרש כלל משום ידיעה דהא ר"ג ס"ל אין ידיע' לחצי שיעור א"ו לאו משום ידיעה רק הימים שבנתים מחלקים דהוי כשני גופים ומה"ט נמי בשגגות מלאכה נימא דמחלקי' א"ו לאו משום ימים שבינתים איכא רק משום גופים מחולקים וזה לא שייך גבי שגגות שבת אבל תימא דניהו דלא שייך גבי שגגת שבת גופים מחולקים לחומרא דנימא דהוי כאלו עשה שני עבירו' דהא בשגגות שבת אף אם עשה שני עבירות דהיינו קצר וטחן נמי לא מחייב רק חדא מ"מ אמאי לא נימא גם לקולא שבתות הוין כגופין מחולקים וכי היכא דאם עשה שני עבירות דהיינו קצר וטחן בכל אחד חצי שיעור דלא מחייב ה"נ אם עשה שני עבירות שוים בשתי שבתות נימא דהוי כאלו עשה שני מלאכות בב"א חצי שיעור ולא לחייב עליהם ויש ליישב בדוחק:

בגמר' אי ר"א כו' אימא סיפא כו'. יש להקשות איך מצינו למימר דר"א היא הא רבה ס"ל אליבי' דר"א קצר וטחן בהעלם אחד אף בשבת אחת חייב שתים ואמאי לא תני חייב על כל אב מלאכה של כל שבת ושבת דהא לא גרע שבתות הרבה משבת אחת. ויש ליישב דרוצה לסתור אף לסברת ר"י דס"ל דלר"א לא מחייב אלא חדא אפ"ה ליכא למימר ר"א הוא:

דף יז.

גמר' אא"ב (כר"פ) [כר"ע] ס"ל כו'. פשט דברי הגמ' כן הוא מדקאמר ומודי משמע דבר פלוגתא נמי ס"ל שבתות כגופי' מחולקים וא"א דס"ל לר"ע כגופי' דמיא איכא למימר שפיר אע"ג דפליגי עלי' בשגגות שבת מודי לי' בשגגות מלאכות וה"ה דמצי למימר אע"ג

דפליג עלי' בהי' לו ידיעה לחצי שיעור וס"ל לר"ג אין ידיעה לחצי שיעור מ"מ בגופי' מחולקים מודי אלא דחדא נקיט אא"א ר"א הא ר"א כותי' ס"ל דאין ידיעה כו':

רש"י ד"ה ר"א מחייב כו' הא כ"ע מודי דלר"א כגופי' מחולקי' כו'. אין זה מדוקדק דהא לאביי אף לר"א לאו כגופי' מחולקים דמי רק רש"י נקיט כ"ע היינו רבה ור"ח:

גמ' אמר רשב"א כו' א"ל קטנות יוכיחו. לכאורה הא דקאמר קטנות היינו שבא על קטנות נדות דהיינו גופי' מחולקי' כמו דמשני ליה שכן גופי' מחולקי' וא"כ אמאי אמר קטנות יוכיח ולא אמר גדולות נדות ויש ליישב דודאי לא עלה על דעתו לדמות לגדולים שהם גופים מחולקים וגם שניהם מוזהרים זע"ז משא"כ הבא על אשה נדה אחת כמה ביאות כיון שאין כאן רק מעלה ששניהם מוזהרים זע"ז ואין כאן גופי' מחולקים רק מדמי לי' לקטנה אע"ג דליכא רק מעלה אחת דגופי' מחולקים ה"ה באש' אחת שיש בה מעלה ששניהם מוזהרים זע"ז אע"ג דאין גופים מחולקים ואמר לי' שאין לדמות מעלות זה לזה דטעמא דגופי' מחולקים עדיף משניהם מוזהרים זע"ז:

תוס' ד"ה אמר לו כו' וה"ה דמצי למימר נדה יוכיח כו'. ד"ת קשה להולמן דהא בעי מיני' נדה ואיך שייך לומר נדה יוכיח ולולי דמסתפינא הייתי אומר שהי' יכול לומר שאר עריות יוכיחו ומאי קאמר דוקא בהמה דהא ר"א ס"ל בכל עריות הבא על אחת ביאות הרבה חייב על כל אחת ומתרצין שלא שמע מרבותיו כ"א בהמה ושאר עריות יליף מבהמה:

סליק פירקא.

פרק ספק אכל.

תוספ' ד"ה ספק אכל כו' הא לא שב מידיעתו. לשונם אינו מדוקדק דשב מידיעתו שייך אצל מומר שאכל חלב בשוגג דאע"ג דהשתא שוגג הוא מ"מ אי הוי ידע נמי הי' אוכל ולאו שב מידיעתו אבל כאן הוא מזיד ממש שאכל ספק איסור במזיד והתורה לא חייבה קרבן רק בשוגג וכן הוא ברש"י:

דף יח.

גמרא הא מני ר' מאיר היא כו'. יש לתמו' מאי ספק שייך כאן הלא אשם תלוי קרבן גמור הוא ועל הספק חייבה התורה להביא ואמאי לא יתחייב חטאת אם שחטו בחוץ ומצאתי שכן הוא דעת הראב"ד והביא תוספתא שאם שחט אשם תלוי בחוץ חייב חטאת והכ"מ כתב שם דהרמב"ם סבר דההיא תוספתא ר"מ היא ותמי' לי' דהא בגמ' משמע דע"כ לא חייב ר"מ אלא אשם תלוי דלא בעי חתיכה משני חתיכות אבל חטאת לא מחייב וצ"ל

דגמ' דידן ס"ל כיון שאם יודע אח"כ שלא חטא האשם יהא חולין נמצא השתא הוי ספק שמא יודע לו אח"כ שלא חטא ולכך אינו חייב אלא אשם תלוי דלא בעי חתיכה מב' חתיכות וחכמים פוטרים לגמרי דבהא ס"ל כר"מ כמ"ש תו' וס"ל דבעי חתיכה משני חתיכות ועיין בל"מ:

תוס' ד"ה באנו למחלוקת כו' ומשני ר"א אליבי' דבן בוטא ובמוצאי י"כ כו' פי' דהכא איירי במוצאי י"כ ולכך כי לא אכיל אינו רשאי להביא וכי אכיל מצי מתנדב וזה אינו כפי' רש"י ודברי רש"י אינם מובנים לי:

שם דר"א סובר יש אם למסורת פי' דסבר דג"כ יש אם למסורת ולכך מצי מתנדב אף על חתיכה אחת אבל מ"מ אינו מחויב להביא על ב' חתיכות דמצות קרינא ואהני מקרא ואהני מסורת וכן הוא בב"ז:

שם ואע"ג דאשכחן כו' וא"כ לשני אכלה חובה כו'. פי' דהא אשכחן דר"א ס"ל רק יש אם למסורת וא"כ חייב הוא להביא על חתיכה אחת וא"כ הדרא קושיא לדוכתי' דלשני אכלה חובה כו' ומתרצים דע"כ לא מהאי טעמא אמר באנו למחלוקת כו' משום יש אם למסורת דא"כ אמאי לא מייתי שאר תנאים דס"ל יש אם למסורת:

דף יח:

ד"ה והתניא כו' וגם לרבא ה"פ דהא אמר כל שחלוקי' לחטאת בידיעה ודאית כו' פי' וא"כ גם אליבי' דרבא תקשי לר' יוסי בר יהודא דאמר אינו מביא אשם תלוי אלא אחת א"ו דגם לרבא צ"ל אליבי' דלא איירי בידיעה:

דף יט.

רש"י ד"ה על מה נחלקו כו' וכן בנתכוין כו' עכ"ל אע"ג דשמואל ס"ל לקמן אף במין אחד כגון שנתכוין ללקוט את זה ולקט את זו פטור ומוקי להא דר"י בשכח מלקט מלבו נ"ל דרש"י כתב כן אליבי' דאביי ורב' דמשמ' לקמן אלבייהו דלא פטרי אלא במתכוין להיתר כגון לתלוש אבל בנתכוין לאסור לא פטרי ואיכא למימר דבשני מינים מודים דפטורי:

דף יט:

גמ' לרב' משכח' כו' פי' דאביי ורבא לא ס"ל כשמואל דמלאכת מחשבת אסר' תורה ופטור לדידי' אף בנתכוין לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר רק דס"ל דאינו פטור רק בנתכוין להיתר מדכתיב בה וכן כתב רש"י בהדיא אבל תוס' לא כתבו כן רק ס"ל דבה אתי להיכא דסבור תלש ונמצא מחובר ועיין בתוספת בשבת. ומ"ש רש"י בד"ה תינוקת

ושוגג כגון שהי' מכוין לזה עצמו וסבור שנולד בשבת לשיטתו כתב כן דסובר דאם סובר תלוש ונמצא מחובר הוא שוגג גמור אבל לתו' גם כה"ג מקרי מתעסק:
שם ולר' יוסי גמר מלאכה כו'. נ"ל דודאי אין כונתו להקשו' אהגביה ב"ה דזה ודאי ליכ' למ"ד דס"ל באם עקר חפץ מבע"י והניחו בשבת שיהא חייב רק הגמר' אשאר מלאכות שצריך שיעור דבכולהו פטר ר"י כגון כותב ואורג ותופר משום דאמרינן חצי מלאכה עשה ביום וחצי מלאכה בלילה ע"ז מתמה אף אם עשה ביום נמי יהא חייב אם גמרו בלילה משום הגמר חשוב מלאכה שלמה כדאמר אחת על הארוג ומתרץ דאף בגמר צריך שיעור וכדאמר שתים על הארוג כו':
תוס' ד"ה דהא לא אכוין כו' וא"ת שוגג כו' פי' שאינו יודע שמלאכ' זו אסורה כו' ומהא לא קשי' להו דהא כסבור טהור' ונמצא טמאה או שומן ונמצא חלב חייב וכה"ג סבור תלוש ונמצא מחובר פטור י"ל דמתעסק בחלבים היינו טעמא דחייב שכן נהנה:

דף כ.

תוס' ד"ה היינו ר' שמעון כו' ואינו יודע מה לקט כו' פי' ואיירי לענין הא דפליגי לעיל בלא נודע באיזה חטא ולא איירי כלל לענין מתעסק ור"י איירי במתעסק ודלא כפי' רש"י דלעיל דפי' דהא תלי' בהא דבה איירי בין לענין ידיע' ובין לענין מתעסק ע"ז כתבו דא"כ מאי קמש"ל פי' דהא לעיל אפלגי ר"א ור"י לענין אם לא ידע אם חלב אכל או נותר דהיינו שני מיני' ומשמע דבמין אחד לא פליגי א"ו דלענין מתעסק אתי ר"ש ור"ש בן שזורי לאשמעינן וא"כ היינו ר"י:
סליק פירקא.

דף כ:

פרק דם שחיטה.
תוס' ד"ה אכל דם שחיטה כו' ס"ה כגון מזומן כו'. נ"ל דהוא תירוץ לקושיתם דאי הוי אמר בגמרא אי מה שמטמא טומאה חמורה יצא עוף טמא כו' לא הוי מפקינן רק עוף טמא אבל כי נקיט השתא מה בהמה שאינו באם על בנים מפקינן נמי עוף טהור כגון מזומן ולכך נקיט האי צד השוה:
ד"ה דם דגים כו' ואמאי ליסייעי' ממתניתן כו' וא"ל פי' רש"י לקמן דמ"מ אף בלא כנסו איכא מצות פרושו לכך תני אין חייבים אבל מצות פירש איכא י"ל דלרש"י מצות פרוש לאו איסורא מעליא היא ומדתני אין חייבים משמע דאיכא איסור מעליא:

דף כא.

תוס' ד"ה אוציא כו'. צריך ליישב לשונם דמגומגם קצת ועיקר קושית' הוא מאי שהקשו לעיל דלסגי לי' או בצד דטומא' או באיסור והיתר כמ"ש הב"ז דקושי' זו כפול:

דף כא:

גמרא אמר מר כו' במשא לא מטמא רש"י מוחק זה והגירסא הוא לתו' דפירשו לעיל אוציא דם שרצים שאינם מטמאין טומאה חמורה לטמא בגדי':

תוס' ד"ה ר' חנינא כו' ועוד דדוחק הוא כו'. נ"ל מתחלה כתבו תו' דהי' דוחק לו לפרש המשנה צריכה מחשבה כו' לענין פחות מכזית משום דא"כ הכשר נמי לבעי אבל מ"מ אמאי לא מוקי הברייתא דלעיל הא דתני שיש בהם טומאה קלה היינו בפחות מכזית משא"כ במת דבטלה דעתו כו' מ"ה כתבו דמשמע לי' דומיא דטומאה חמורה ונ"ל דמש"ה לא תירץ ברייתי' דלעיל לענין פחות מכזית דא"כ תקשי במת נמי לטומאה קלה והאי סברא דבטלה דעתו לא ס"ל א"ו דברייתא ה"פ שיש בו טומאה קלה בפ"ע ולא ע"י צירוף וכגון שחיפה בבצק משא"כ במת דבוקעת ועולה כו' ולפ"ז יצדקו דברי הרמב"ם שכתב דבמת מצטרף טומא' קלה ועיין בב"ז שתמ' על הכ"מ ולדידי ניחא דאדרב' מצא ראי' לדבריו דלתירץ בתרא מצטרף אף במת דאל"כ למה לא אוקי ברייתא דלעיל בפחות מכביצה אוכלין א"ו דא"ה אפי' במת מצטרף:

ד"ה דכותי' כו' דאמר רב אסור והכי משמע כו'. לכאורה לשונם מגומגם דמאי שיאטי' דרב הכא ומברייתא הוי להו לפרושי דהא בברייתא קתני אסור משמע דאסור ממש ונ"ל דה"פ דמברייתא לא היו צריכים לפרש דהא קתני אסור ואין חייבים עליו משמע דאיכא איסור ממש אבל הא קשיא להו דנימא דרב דאמר בכונסו אסור היינו מצות פרוש ובריתא איירי נמי בכינסו והא דקתני דם דגים מותר היינו מדינא מותר אבל מ"מ יש בהם מצות פרוש ומש"ה כתבו תו' דלישנא דרב נמי משמ' איסור ממש וא"כ ע"כ מתניתן דמפלג בין דם אדם לדם דגים היינו בלא כינס ומוכח דאף בלא כינס איכא איסור ממש והתם תני דאין בהם אלא מצות פרוש מדתני דם שעל הככר גורר ולא קתני אסור משמע שאין בו רק מצוה לכתחלה:

בא"ד וא"כ לא פריך רק מסיפא פי' דלרש"י פריך מרישא דברייתא דקתני גורר ולא קתני אסור אבל לתו' צ"ל דפריך מסיפא מדקתני בין השינים מוצצו ומאי פריך כו':

ד"ה מיתיב' כו' ומיהא פריך כו' משום דאיכא גירסא בגמ' כי קתני אין חייבין עליו בדם דילי' כו' משמע דהקושיא הוא מאין חייבין ולקמן מחקו תו' לכך פי' תו' דפריך מרישא דקתני הרי אלו בל"ת כו':

דף כב

דף כב:

תוס' ד"ה אם עד שלא נמלקה כו' אלא לרב כו'. לשון תו' תמוהים ומגומגם מאוד כיון שנחלקו בפי' בהא מלתא רב ור"י דרב אמר בפי' משנמלקה תאכל הוי להו להקשות בקיצו' אמאי תני משנמלקה ולמה עשאו עצמם כאלו לא ידעו פלוגתא דרב ור"י ונ"ל ליישב קצת דבאמת תחלה כונתם הי' להקשות אתרוייהו ארב' ואר"י דע"כ לא פליגי רב ור"י אלא דר"י אסרי' למיכל משום גזרה ורב מתירה לאכול אבל לר"ע אמאי לא נימא דאף אם נודע משנמלקה שרי לעשותו ודאי ואין צריך להביא אחר אף אם לא תאכל והא מתניתן לא הוזכר כלל לענין אכילה רק משלא נמלקה תעשנה ודאי דמשמע משנמלקה לא תעשנה ודאי ואמאי תעשנו ודאי ולא תאכל לר"י ואח"כ הקשו בדרך את"ל דאין זה קושיא דאם תעשנ' ודאי גזרינן שמא אתי למימר דתאכל ובאמת אסורה משום גזרה ואהא הקשו דזה ניחא לר"י אבל לא לרב:

דף כג.

תוס' ד"ה ומי אי' כו' וי"ל דהכא איסור חמור הוא על איסור קל פי' דאיסור חלב הוא איסור קל שהותר מכללו כו' ויש לדקדק לפי פי' תוס' אמאי לא דקדק הגמ' לעיל בהתחלת קושיא ומי אית לי' לר"ש כו' וכ"ת ס"ל לר"ש דנותר איסור חמור חל על איסור דקיל והא נבלה דאיסור קל כו' כי היכא דמדקדק לקמן כיון דמתחלה לא הביא הך דנבלה רק למשמע מיני' דאיסור חמור לא חל על איסור קל:

דף כג:

גמ' כל חלב לד' מאי עביד כו' פי' רש"י תמוה לכאור' כיון דאברייתא דלעיל לא מקשי משום דאיכא למימר דאתיא דלא כר"ש ה"נ איכא לתרוצי דהאי ברייתא דכל חלב ס"ל כאידך תנא אליבי' דר"ש דבקדשי' אחע"א ודוחק לומר דפריך להך תנא קרא ל"ל ואאידך קרא לא מקשי דידע דאיכא למידרש בי' דרשא אחרינ' כמו שפי' רש"י לרבות הלן והיוצא או כדפי' תו' ד"ה אשר לד' כו' דזה דוחק ולולי פי' רש"י ה"א פי' אחר בגמ' דהך קושיא

כל חלב ל"ל כו' קאי אתנא דלעיל דדריש אשר לד' כו' א"כ ע"כ לא דריש מכל חלב לרבות אימורים למעילה דניהו דלא קשה כיון דכבר אשמעינן מאשר לד' דבקדשים אחע"א א"כ האי קרא מיותר די"ל דאי מאשר לד' ה"א דוקא טומאת הגוף דחמיר חל באימורים אבל מעילה דקיל לא חייל אחלב מ"מ איפכא קשה ל"ל אשר לד' הא כבר אשמעינן מכל חלב א"ו דלא דריש כל חלב להך דרש ולכך פריך כל חלב ל"ל ומשני דלעול' דריש מכל חלב לרבו' אימורים כו' רק דסד"א ה"מ איסור ב"א לכך איצטרך אשר לד' ואהך תנא דס"ל אין אחע"א בקדשים לא מקשים מידי די"ל שאני הכא דגלי קרא ולא ילפינן מיני' בעלמא:

סליק פירקא.

דף כד.

פרק המביא אשם תלוי.

גמ' מודים חכמי' לר"א באשם תלוי שהוזמו עידיו כו' ומיירי כגון דאיהו שתיק דבמכחיש להו הא ס"ל לרבנן לעיל דאינו מביא חטאת וה"ה דאינו מביא א"ת ואע"ג דמסתמא אמרינן שתיקה כהודאה דמיא ואפ"ה לא אמרינן דלבו נוקפו כיון דאח"כ באו עידי הזמה איגלי' מילתא למפרע דהא דשתיק משום דידע שיבואו עדים להזימם וכמו שפי' רש"י:

תוס' ד"ה אם עד כו' ודכותי' בא"ת עפ"י עדים פי' אפילו אם נאמר בעידי הכחשה נמי תקשי לר"י כו' משמע מדברי תו' אלו שאם שנים אומרי' אכל ספק חלב כו' וב' אומרי' לא אכל אינו מביא אשם תלוי ואפי' אם נאמר דב' אומרי' אכלת ודאי חלב וב' אומרים לא אכל מביא אשם תלוי כמו באחד אומר אכל ואחד אומר לא אכל דתרי ותרי ספיק' דאוריית' וכדאי' ביבמות מ"מ לענין א"ת אינו כן כיון דשנים ראשונים לא באו רק לחייבו אשם תלוי ואיכא תרי דמכחש להו לא מחייב אפי' א"ת:

דף כד:

גמ' לא דבריו קיימים והוא נמי לא קני כו'. לכאורה הסברא מגומגם דבשלמא לעיל כיון דאמר אי איפשי הוי לשון הפקר ולכך כל המחזיק בם זכה אבל כאן הא לא יכול להפקירם דכבר זכה בהם ב"ח א"ו צ"ל דהוי כהודאו' ב"ח דמתנה מעיקרא ליתא ואמאי לימא דהוי הפקר וצ"ל דס"ל ניהו דמקבל לא זכה משום דלא הי' דעתו לקנותו מ"מ הנותן כבר סילק מהם ולכך כל הקודם בם זכה:

רש"י ד"ה וקתני ולא אמר כלום וקשיא לר"ל ולרב ששת. לכאורה לר"ל ודאי קשיא דאע"ג דרש"י חילק לעיל בין קרקע ובין מטלטלין הייינו דבמטלטלין כיון שהם בידו ואמר אי

אפשי בהם הוי כמפקיר את שלו אבל התם כיון דעדיין לא זכה בהם האי לא אפשי אינו לשון הפקר רק שאינו חפץ במתנה ואינו כלום אבל הכא שהוא שלו מכבר כדפי' רש"י שהיה שותף אם נאמר דאי אפשי הוי לשון הפקר ה"נ הוי לן למימר בידי מסולקת דהוי הפקר וקשיא שפיר לר"ל וכן פי' תו' בגיטין לפי פי' רש"י אבל אר' ששת לכאורה לא קשיא דהא רב ששת נמי אמר אי אפשי לא אמר כלום וה"נ בידי מסולקת לא אמר כלום ונ"ל דרש"י פי' כן לפי המתרץ דס"ל לר"ש דאמר דבריו קיימי' והוא נמי לא קני א"כ ר"ל ור"ש שוים ה"נ אית לן למימר לר"ש דבקרקע שהי' שלו מעיקרא ואומר ידי מסולקת דהוי הפקר ודוחק וכן צ"ל באידך קושיא דמקשי מרשב"ג:

תוס' ד"ה אלמא כו' אבל לאחר שחיטה גמור ומקדש כו' פי' בעת שרואה שרוצים לשחטו גמר ומקדש מחיים:

ד"ה ר' אשי כו' אבל אשם תלוי כו'. כונתם לתרץ ג"כ א"ת אליבי' דר"ש בהאי ודלא כרש"י שפי' דמאשם תלוי לא קאי האי שינוי:

דף כה.

גמ' תני עד שלא נראה לעריפה. עיין בב"ז שהקשה ארמב"ם דפסק דעגלה ערופה אסורה מחיים ואפ"ה פסק כאן דאם עד שלא נערפה ממש תצא ותרעה בעדר וכתב הב"ז דהרמב"ם ס"ל כקושית תוספת דשאני הכא כיון שנמצא שהוא חי לא נאסרה כלל וצ"ל לפ"ז קושית תו' על הגמ' דמאי מקשי דלמ' שאני הכא דנודע שהופרש בטעות ונראה לתרץ דהאי מנא אמינא לה רבא הוא דאמר לה ורבא דייק לעיל דאשם תלוי ע"כ איירי בעידי הזמה דומיא דשור הנסקל וניהו דגבי עגל' ערופ' ע"כ לא איירי רק בעדי הכחשה דהא מחחלה לא הי' עדי' דהא נמצ' בשדה כתיב מ"מ מה דמוצא לדמות לשור הנסקל מדמינן מה התם על פי עדים אף כאן על פי עדי' וכגון שאמרו שנים ראינו ההורג ושנים אומרי' לא ראיתם וע"כ לא איירי בעידי הזמה דא"כ כיון שבאו שנים והזימום לאותן שאמרו ראינו אמאי אין מביאין עגלה ערופה אבל בעידי הכחשה א"ש כיון דשנים אומרי' ראינו אף ששנים מכחישין לא היו עורפין ודומה לזה כתבתי לעיל דמוכח דאם שנים אומרי' אכלת ספק חלב וב' אומרי' לא אכל לא הי' מביא אשם תלוי כיון דמתחלה לא בא אלא על ספק וא"כ כיון דמביא בעידי הכחשה מייתי ראי' שפיר דאם כבר נאסרה מחיים איך מחמיר להיתרה דמאי חזית דציית להני שאמרו ראינו ציית להני שאמרו לא ראינו והיא בחזקת איסור א"ו דלא נאסרה מחיים והיא בחזקת היתר ולכך תצא כו' אבל ודאי בלא עדי' מכחישין אם נמצא ההרוג ודאי דמותרת כפסק הרמב"ם:

דף כו.

גמרא הא דידע בי' לא מכפר כו'. לכאורה כיון דאמרינן דלא מכפר על חטא שידע בי' א"כ על כל עבירות שוגגין דידע בי' נימא דלא מכפר אף על חייבי לאוין שוגגין ואפשר דאין זה סברא כיון דמכפר על מזידין שאין בם מלקו' וכריתות ומיתות ב"ד כ"ש דמכפר על שוגגין ומסתבר דקרא לא ממעט רק חייבי חטאת מפני שיש לו כפרה אחרת שמתכפר בקרבן אבל עבירה שאין בה קרבן לא ממעט:

שם נזיר לאשתרויי בקדשים הוא דאתי כו'. לפי גירסא זו פריך מנזיר טהור דאם יש לו ספק נזירות לא יצטרך להביא קרבן ולהתנות ומה שכתב רש"י דטהור מייתי קרבן ומתני איני מבין דמאי בכך שיכול להתנות מ"מ פריך דאין צריך להתנות והגירסא למיחל עלי' כו' הוא עפ"י פי' רש"י דהקושיא היא מנזיר טמא:

דף כו:

גמ' עד שלא נמלקה תצא לחולין כו'. מכאן נשמע דחטא' עוף לא דמי לאשם תלוי דס"ל לרבנן ירעה כו' דהתם היינו טעמא משום דלבו נוקפו ומתירא מן החטא אבל חטאת עוף לאשתרויי בקדשים אתי וה"נ מחלק לעיל בין אשם תלוי למנחת קנאות. ולפ"ז א"ש דתנן במתניתן משנמלקה תקבר אף דבתמורה ס"ל לרבנן דבחטאת עוף ישרף הכא דנודע לה שאינה חייבת דמי לאשם ודאי דתקבר ומ"מ לכאורה לפי' תוספת דלעיל ד"ה ר"א דפירשו אשם תלוי אף לר"מ תשרוף מחזי כקדשים פסולים אף קודם זריקה א"כ בחטאת עוף נמי נימא דמחזי כקדשים פסולי' ויש ליישב:

רש"י ד"ה אלמא חומש כו' ת"ש מסיפא עכ"ל. דברי רש"י אינם מובנים קצת דמסיפא נמי לא מוכח מידי דבסיפא דלא מעל רק כסלע השני משום דהוא מותר אשם ודינו דאזיל לקיץ המזבח להקריב ממנו עולות לכך דין הוא דהחומש נמי יהא לדמי עולה אבל לא לדמי אשם אבל לעיל שדקדק הוא לאשם א"כ אפשר דהחומש אזיל לאשם מעילות דמה לי אשם זה מה לי אשם אחר:

דף כז.

דלא הוי איל רובן כו'. כן הוא בב"ז ולא ידעתי לפרשו דמה בכך דהוי רובם ובפשיטות הוי ליה לשנויי בבא קמייתא דיוצא באיל אשם משום קרן וחומש לכך קרי לי' מעילה סתם דסתם מעילה קרי לקרן וחומש אבל בסיפא דלא מעל רק בסלע השני שהוא מותר אשם ובאיל ראשון יוצא ידי אשמו שהוא חייב ואינו יוצא באיל אשמו משום גזלה רק

צריך להביא סלע וחומשו מביתו לצאת מידי גזלה לכך קרי לאשם מעילות מעילתו ומאי רובם דקאמר בגמרא ומלשון התוי"ט משמע דגריס דזבן במקום רובם או לא גריס כלל תיבת רובם אבל מלשון רש"י לא משמע כן דז"ל דהאיל יפה שני סלעים וקרן וחומש אינו עולה רק סלע וחומשו כו' משמע דגריס ליה ולא ידעתי להולמו ולפי פי' הרע"ב שהביא הב"ז דאף ברישא אינו יוצא ידי גזלה וחומשו באיל שהוא עשר זוז ואשמו שהי' מחויב כבר יצא באיל השני ואשם מעילה יביא מביתו א"ש דבין ברישא ובין בסיפא צריך להביא שני אשמות לבד וקרן וחומשו והקשה אמאי ברישא אמר דיצא באיל ידי קרן וחומשו ואשם מעילות יביא מביתו ובסיפא הוא איפכא דבאיל יצא ידי אשם מעילות וקרן וחומשו יביא מביתו ומשני שפיר ברישא הוי איל רובא פי' שהוא שוה עשר זוז ולמה יביאנו לאשם מעילות הא אין חייב להביא אשם מעילות רק בשמנה זוז משא"כ בסיפא דהאיל שוה שני סלעים והקרן והחומש הוא מועט מזה ולמה יביאנו על קרן וחומש שאינו חייב כ"כ לכך יביאנו לידי אשם מעילות:

דף כז:

שנאמר קרבנו על חטאתו כו'. עיין בתוי"ט שכתב דעל חטאתו לא ממעט רק שלא יביא מחטא חמור על חטא קל או איפכא דהיינו שני מיני חטא אבל מחלב שאכל אמש כו' לכתחלה לא יביא ואם הביא כשר והדברים מוכרחים דאי קאי מחטאתו למעט חלב שאכל אמש א"כ קרבנו למה לי שאינו מביא קרבן אביו השתא על חטא דידי' ממעטינן משל אמש על של היום כ"ש מחטא אביו על שלו א"ו דחלב של אמש לא ממעטינן מהאי קרא:

סליק פירקא וסליקא לה מס' כריתות.